UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

87 Libertos, inopes, viduas defendere debes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62915

Visual Library

ad exarandum meſſem latoris præſentium perrexiſti, & poſt exarationem ejus, Miſſarum ſolennia celebraſti: poſt Miſſarum ſolennia etiam terminos poſſeſſionis illius eradicare minimè timuiſti. Quod factum quæ pœna debeat inſequi, omnes qui audiunt, ſciunt. Dubii autem de tanta hac perverſitate fueramus, ſed filius noſter Cyriacus abbas à nobis requiſitus, dum eſſet Caralis, ita ſe cognoviſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur *a*, ut aliquando reſipiſcas miſer ſenex, atque à tanta te levitate morum, & operum perverſitate compeſcas *b*. Quantò morti vicinior efficeris, tantò fieri ſollicitior atque timidior debes. Et quidem pœnæ ſententia in te fuerat jaculanda: ſed quia ſimplicitatem tuam cum ſenectute novimus, interim tacemus. Eos verò, quorum conſilio hæc egeſti, in duobus menſibus excommunicatos eſſe decernimus: ita tamen, ut ſi quid eis intra duorum menſium ſpatium humanitus advenerit, benedictione viatici non priventur. Deinceps autem ab eorum conſiliis cautus exiſte: te quoque ſollicitè cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bono magiſter eſſe debuiſti, nec ſimplicitati tuæ ulterius, nec ſenectuti parcamus.

7 pars. *Vel percuſſor eſſe prohibetur, ne videlicet propriis manibus aliquem cædat.*

C. XXV. ¶ *Non licet Epiſcopo propriis manibus aliquem cædere.*

Unde in Agathenſi 1 concilio *legitur.*

NOn *c* licet Epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere. Hoc enim alienum à ſacerdote eſſe debet.

1 ¶ Agathenſi] *Hoc caput non habetur in Agathenſi, quod extat. Burchardus & Ivo citant ex decretis Boniſacii Papæ. Habetur autem in novellis Conſtit. 13. cap. 16. apud Iulianum anteceſſ. Non diſſimilis etiam canon 28. Apoſtolorum, quem interpretatur ſynodus Conſtantinopolitana, quæ prima & ſecunda dicta eſt, cap. 9.*

8 pars. *Prohibetur etiam Epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus, ne aliquo inhoneſto negotio victum, vel cætera ſibi neceſſaria quærat. Quod generaliter de omnibus divino cultui mancipatis, id eſt, clericis & monachis intelligi oportet.*

C. XXVI. ¶ *Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſerviant.*

Unde in Chalcedonenſi concilio, *cap. 5. legitur.*

PErvenit *d* ad ſanctam ſynodum, quia de iis, qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam alienarum poſſeſſionum conductiones, & cauſas ſæculares *e* ſuſcipiunt; & à ſacris quidem officiis ſe per deſidiam ſeparant, ad domos autem ſæcularium concurrunt, & ſubſtantiarum eorum gubernationes avaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decrevit ergo ſancta & magna ſynodus, neminem horum deinceps, hoc eſt, Epiſcopum, ſive clericum, aut monachum conducere poſſeſſiones, aut miſcere ſæcularibus procurationibus; niſi fortè, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, ſive curationes inexcuſabiles attrahuntur, aut cui civitatis ipſius Epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula, & orphanorum, ac viduarum, quæ indefenſæ ſunt, & earum perſonarum, quæ maximè eccleſiaſtico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis verò transgreſſus fuerit hæc præcepta, correctioni eccleſiaſticæ ſubjaceat.

DISTINCTIO LXXXVII.

1 ps VIduis autem & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus Epiſcopi debent adeſſe: & contra improborum violentias, protectionis patrocinium eis negare non debent.

a *al. hortamur, aliquando reſipiſce.* b *al. compeſce.* c *Burch. lib. 1. c. 202. Ivo part. 5. c. 316.* d *Burch. l. 2. c. 145. Ivo p. 6. c. 218.* e *al. ſecularium.*

C. I. ¶ *Implorantibus patrocinium Epiſcopi debent adeſſe.*

Unde Gelaſius *Gerontio* a *& Petro Epiſcopis.*

LIcet omnibus de nobis ſperantibus non debeam[us], in quantum poſſumus, nos negare; plus tamen [vi]duarum & orphanorum cauſas, & impenſius ducim[us] exequendas: quas tueri à nobis, vel ab omnibus divi[na] manifeſtat aſſertio.

C. II. ¶ *De eodem.*

Idem *Anaſtaſio Epiſcopo.*

DEfenſionis propriæ deſolatis auxilio, & qui ſuis [...]ctibus adeſſe *b* pro ætatis infirmitate non poſſ[unt], exoratum pontificem decet ſubvenire: quia pupilli[s] tuitionem etiam divinitas juſſit impendi. Et ideo Ma[xi]mo & Ianuario, clericalis officii (qui ſe ſolatio paren[tum] vel propinquorum aſſerunt deſtitutos) auxilium [...] noſtra delegatione præſtabis: ut adverſus improbit[atem] adverſariorum ſuorum protecti tuæ executionis [...] noxia commenta non ſentiant.

1 ¶ Pupillis] *In codicibus impreſſis ſequebatur, & vidu[is], quæ voces expunctæ ſunt, quia abſunt à pleriſq; vetuſtis. Et quæ [an]tecedunt ac ſequuntur, oſtendunt agi hic tantum de pupillis.*

C. III. ¶ *De eodem.*

Idem *Leontio & Petro Epiſcopis.*

QViſquis in negotiis ſuis noſtri nominis interceſſ[ione] ſperat ſibi remedia poſſe conferri, prona nos con[ve]nit animoſitate præſtare.

C. IV. ¶ *De eodem.*

Idem *Honorio Epiſcopo.*

DIvinæ retributionis memor ad pontificalem co[...]entiam non ambigas pertinere, egentium com[...]dis piam ſollicitudinem non negare.

C. V. ¶ *Tueatur eccleſia, quos in ſui defenſione ſuſcepit.*

Idem *Fortunato Epiſcopo.*

IRreligioſum *c* prorſus, & execrabile judicamu[s], quiſquam 1 vel extraneos in ſua tuitione ſuſce[p...] non omni fide, & tota animi ſui educaverit ſanctit[...]. Ac cùm Olympius diaconus dilectionis tuæ, Felic[...] Olympii ſuggeratur avunculus, eoſq; parvulos [...] vice ſuſceperit nutriendos, ultra latrocinium eſſe [...]camus, quòd eos boniſculis *d* parentum (ſicut aſſer[...] reliquit extorres, alia retinendo, alia contra leges & [...] vendendo.

1 ¶ Quiſquam] *In vulgatis codicibus ſequitur vox,* cle[ri]cos, *quæ in aliquot manuſcriptis, & apud Ivonem non habetur [...] que ſublata eſt. Non enim hic clericos cum laicis, ſed extrane[os] ſanguine junctis comparat.*

C. VI. ¶ *Confugientes ad eccleſiam extrahere non licet.*

Item ex concilio Arauſicano I. *cap. 5. & ſequentibus.*

EOs *e*, qui ad eccleſiam confugerint, tradi non op[or]tere, ſed loci ſancti reverentia & interceſſione [de]fendi. ¶ Si quis autem mancipia clericorum pro [...] mancipiis ad eccleſiam confugientibus crediderit [...]cupanda, per omnes eccleſias diſtrictiſſima damnatio[ne] feriatur. ¶ In eccleſia quoque manumiſſos, & per [te]ſtamentum eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſervi[tu]tem & obſequium, vel ad colonariam conditionem revocare tentaverit, animadverſione eccleſiaſtica [co]ërceatur *f*.

a *al. Leontio.* b *al. prodeſſe.* c *Ivo part. 6. c. 105.* d [...] *bonuſculis. Rabanus pœn. cap. 22. Burch. lib. 3. cap. 191.* e *Ivo* [...] *cap. 112. Ibidem, cap. 6. C. 7. Ivo p. 3. c. 154. & 245. Panorm.* [...] *cap. 84.* f *coërcebitur.] orig.*

C. V[I.]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

C. VII. ¶ *In libertate eccleſia tueatur libertos.*

Item ex concilio Agathenſi, *c. 29.*

LIbertos *a* legitimè à dominis ſuis factos, eccleſia, ſi neceſſitas exegerit, tueatur: quos ſi quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare præſumpſerit, ab eccleſia repellatur.

C. VIII. ¶ *A ſacerdotibus defendantur liberti, ne in ſervitutem revocentur.*

Item ex concilio Toletano 4. *c. 71.*

LIberti, qui *b* à quibuſcunque manumiſſi ſunt, & eccleſiæ patrocinio condemnati exiſtunt, ſicut regulæ antiquorum Patrum conſtituerunt, ſacerdotali defenſione à cujuslibet inſolentia protegantur, ſive in ſtatu libertatis eorum, ſive in peculio, quod habere noſcuntur.

C. IX. ¶ *Expoſitos defendat eccleſia, ſi quis eorum calumniator extiterit.*

Item ex concilio Arelatenſi ſecundo, *c. 32.*

3 ps SI *c* expoſitus ante eccleſiam cujuſcunque fuerit miſeratione collectus, conteſtationis ponat *d* epiſtolam, ut ſi is, qui collectus eſt, intra decem dies quæſitus agnitusque non fuerit, ſecurus habeat, qui collegit. Sanè, qui poſt prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, eccleſiaſtica diſtrictione damnabitur, ſicut Patrum ſanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII.

1 ps PRohibentur ergo clerici cupiditatis negotia ſuſcipere, non pietatis curam viduis, & orphanis impendere.

C. I. ¶ *De eodem.*

Unde Melchiades 1 Papa.

DEcrevit *e* ſancta ſynodus nullum deinceps clericum aut poſſeſſiones conducere, aut negotiis ſæcularibus ſe miſcere, niſi propter curam pupillorum, [& *f* orphanorum] ac viduarum, aut ſi forte Epiſcopus civitatis eccleſiaſticarum rerum ſollicitudinem habere præcipiat. Vbi liquidò patet quia alia ſunt negotia ſæcularia, alia eccleſiaſtica. Nonne Moyſes *g* in ſæculo erat, cum crebrò tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione raptus, foris infirmantium negotiis urgebatur? *& infrà.* Sic & Iacob *h* aſcendentes & deſcendentes Angelos vidit: quia videlicet rectores eccleſiæ non ſolùm Deo contemplando ſuperna appetunt, ſed deorſum quoque ad membra illius miſerando deſcendunt. Et Domini ſacerdotes horum facta imitantur, & ſe cuſtodiunt, & ſubditorum onera portant.

1 ¶ Melchiades] *Caput hoc habetur in ſcripto de primitiva eccleſia & munificentia Conſtantini; quod in antiquis conciliorum voluminibus continenter ſequitur poſt decreta Melchiadis (quamvis in recentioribus concilium Neocæſarienſe ſit interpoſitum) & ex illa conjunctione fortaſſe factum eſt, ut hoc quoque ſcriptum olim decretis Melchiadis adnumerari ſolitum eſſet; cum tamen in eo de Nicæno concilio, & aliis, quæ poſt Melchiadem geſta ſunt, mentio fiat: quod ex capite, ad futuram. infra 12. quæſtione 1. apparet.*

C. II. ¶ *De eodem.*

Item Gelaſius Papa *ad Epiſcopos per Lucaniam, cap. 17.*

COnſequens *i* eſt, ut illa quoque de Piceni partibus nuper ad nos miſſa relatio nuntiavit, non prætereunda putaremus: id eſt, plurimos clericorum negotiationibus inhoneſtis, & lucris turpibus imminere, *a* nullo pudore cernentes Evangelicam lectionem, qua ipſe Dominus *b* negotiatores è templo verberatos flagellis aſſeritur expuliſſe, nec Apoſtoli verba recolentes, quibus ait *c.* [Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus.] Pſalmiſtam *d* quoq; David ſurda diſſimulantes aure, cantantem. [Quoniam non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.] Proinde hujuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus noverint abſtinendum, & ab omni cujuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum: aut in quocunq; gradu ſint poſiti, mox à clericalibus officiis abſtinere cogantur: quoniam domus *e* Dei, domus orationis & eſſe debet, & dici, ne per *f* officia negotiationis potius ſit latronum ſpelunca.

a *Ivo part. 3. cap. 159. & p. 6. cap. 31. Pan. l. 2. c. 82.* b *Burch. l. 3. c. 186. Ivo p. 6. c. 246. & p. 16. c. 52. Pan. l. 2. c. 83. lib. 6. cap. 142.* c *concor. Vaſenſe 1. c. 9. Burch. l. 3. c. 201. Ivo p. 3. c. 52. Polyc. lib. 3. tit. 13.* d *al. ponatur epiſtola.* e *In ſcripto de primitiva eccleſia, & munificentia Conſtantini ex concilio Chalcedon. cap. 3.* f *abſunt iſtæ duæ voces ferè ab omnibus manuſcriptis:* g *Exod. 33.* h *Gen. 28.* i *Concil. Aquiſgranen. cap. 93. 14. quæſt. 4. c. cleric. Polyc. lib. 4. tit. 31.*

C. III. ¶ *In ſacris ordinibus conſtitutus ſæculares curas aſſumere non debet.*

Item ex ſeptimo canone Apoſtolorum.

I. EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam ſæculares curas aſſumat, ſin aliter, dejiciatur.

C. IV. ¶ *Epiſcopus ſæcularibus cauſis occupari non debet.*

Item Gregorius *Romano defenſori, l. 8. epiſt. 11.*

PErlatum *g* eſt ad nos reverendiſſimum Fratrem noſtrum Baſilium Epiſcopum, velut unum de laicis in cauſis ſæcularibus occupari, & prætoriis inutiliter deſervire. Quæ res quoniam & ipſum vilem reddit, & reverentiam ſacerdotalem annihilat, ſtatim ut experientia tua hoc præceptum ſuſceperit, eum ita ad reverendam diſtricta executione compellat, quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat: ne ſi quolibet modo cum ibidem amplius moram habere permiſeris, cum ipſo apud nos graviter incipias eſſe culpabilis.

C. V. ¶ *Teſtamentorum tuitionem, & curam rei familiaris Epiſcopus non ſuſcipiat.*

Item ex concilio Carthaginenſi 4. *c. 18.*

II. EPiſcopus *h* tuitionem teſtamentorum non ſuſcipiat.

C. VI. ¶ *De eodem.*

Item ex eodem, *c. 20.*

III. EPiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe revocet, ſed lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item ex eodem, *c. 17.*

IV. EPiſcopus *i* gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per ſeipſum, ſed per Archipresbyterum, aut per archidiaconum agat.

C. VIII. ¶ *Ratiociniorum cauſas clericus ſuſcipere non debet.*

Item Gregorius *Quertino ex præfecto, epiſt. 30. lib. 10.*

INutile, & valde laborioſum eſt, hominem literatum, ratiociniorum cauſas aſſumere, & in eis ſe, quod non expedit, obligare.

C. IX. ¶ *Fugiendus eſt clericus negotiator.*

Item Hieronymus *ad Nepotianum de vita clericorum.*

NEgotiatorem clericum, & ex inope divitem, ex ignobili glorioſum quaſi quandam peſtem fuge.

a *al. inhiare.* b *Matth. 21.* c *2. Tim. 2.* d *Pſal. 70. vide infra quoniam.* e *Luc. 19.* f *ne officina negotiationis, & ſpelunca potius ſit latronum.] orig.* g *Anſ. l. 6. c. 179.* h *Polyc. l. 4. tit. 5.* i *Polyc. ibid.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN